Region Stockholm

19

Yttrande över motion 2018:8 av Dag Larsson m.fl. (S) om förenklad hjälpmedelsprocess och bättre rehabilitering för synskadade

HSN 2018-1698

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Rehabilitering-Habilitering-Hjälpmedel
Cecilia Matzon

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-02-01

HSN 2018-1698

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2018:8 av Dag Larsson m.fl. (S) om förenklad hjälpmedelsprocess och bättre rehabilitering för synskadade

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2018:8. I motionen föreslår Dag Larsson (S), Petra Larsson (S) och Susanne Lund (S) att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur habilitering och rehabilitering för barn och vuxna med synnedsättning kan stärkas och formulera en tydlig målbild för hur synrehabiliteringen ska fungera, att utarbeta en åtgärdsplan för den framtida kompetensförsörjningen av synpedagoger och datapedagoger samt att göra en översyn av uppdragsbeskrivningen för syncentralen och hjälpmedelsverksamheten i syfte att förenkla hjälpmedelsprocessen samt att förbättra samverkan med övriga aktörer som har betydelse för rehabiliteringen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:8 av Dag Larsson (S), Petra Larsson (S) och Susanne Lund (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i seniorvårdsberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
En upphandling av Syncentral för befolkningen i Sverige har genomförts och avtal har slutits med Sodexo AB för perioden den 1 mars 2017 till och med den 28 februari 2021.

Uppdraget utökades bland annat med ansvar gällande information, utbildning och anpassning av egenansvarsprodukter, samt krav på kompetensutbildning av personalen.

Under 2018 har vårdgivaren prioriterat arbetet med att säkerställa att behandling-, rehab- och eller habiliteringsplaner finns och att patienter upplever att de varit delaktiga i sina planer samt att säkerställa och kvalitetssäkra sina behandlingsmetoder.

Stockholms syncentral Sodexo arbetar för att alla patienter ska erbjudas en tid till första besök inom 90 dagar. Insatser och behandling skall ges efter kartläggning och bedömning utifrån patientens behov. Nationella riktlinjer för prioritering inom hälso-och sjukvård är vägledande i verksamheten.

Eftersom det inte finns någon utbildning till synpedagog i Sverige i dagsläget, har Stockholms Syncentral Sodexo skapat en internutbildning för sina nyanställda synpedagoger, genom att köpa in externa föreläsare och kurser inom Optik, Orientering & Förflyttning, IT-teknik, mm. Erfarna medarbetare som har stor kompetens inom synområdet har fungerat som handledare för nyanställda.

Syncentralen har satt ihop ett eget internt utbildningsprogram med interna och externa föreläsare. Man har tagit inspiration av Västra Götalandsregionens internutbildningsprogram för synpedagoger. Syncentralen kommer även ha workshops under våren 2019 för IT-personal, tillämpa IT i orientering och förflyttning.

Stockholms syncentral Sodexo samverkar också med andra synverksamheter i landet där olika initiativ tas för att skapa utbildningsplatser/kurser inom synområdet; Härnösands folkhögskola, uppdragsutbildning vid Örebro universitet, fristående kurser vid masterutbildningen i synpedagogik och synrehabilitering i Norge som samarbetar med Göteborgs universitet.

Stockholms syncentral Sodexo har i sitt anbud utlovat att kontinuerligt följa den tekniska utvecklingen inom området, i synnerhet utvecklingen av välfärdsteknik för att kunna ge den bästa rehabiliteringen/habiliteringen till sina patienter utifrån deras behov.

Stockholms syncentral Sodexo arbetar med att höja kompetensen generellt för sina medarbetare när det gäller teknik och nya innovationer, de ser över organisationen för att underlätta patientflöden och kunna vara flexibla inför förändringar i vår omvärld.

Från och med den 1 januari 2018 ska alla nya förskrivare, som i sitt uppdrag förskriver hjälpmedel, ha genomgått Socialstyrelsens webbutbildning i förskrivarprocessen. Befintliga förskrivare har under 2018 genomgått utbildningen för att ha fortsatt behörighet att förskriva hjälpmedel.

Utbildningen syftar till att öka kunskap om förskrivning av hjälpmedel och förskrivarens ansvar.

I avtalen med KommSyn och Stockholms Syncentral Sodexo finns i uppdragen krav på att Vårdgivarna ska samverka för patientens bästa. Verksamheterna har kontinuerliga möten med varandra för att säkerställa att hjälpmedelshanteringen fungerar på bästa sätt.

Ekonomiska konsekvenser
Då vården föreslås att fortsätta inom de vårdavtal som finns idag och i enlighet med de planerade beställningarna, bedöms de ekonomiska konsekvenserna som oförändrade inom vårdområdet.

Konsekvenser för patientsäkerhet
I de vårdavtal som finns idag och inom den vård som utförs för patienter med synnedsättning ingår att vårdgivaren ska arbeta riskförebyggande och genomföra systematiskt förbättringsarbete. Då vården enligt förslaget fortsätter att bedrivas hos befintlig vårdgivare bedöms förslaget ge oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
I och med att vården med detta förslag kommer att bedrivas hos befintliga vårdgivare och inom befintliga avtal bedöms förslaget ge oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Nämndens yttrande över motion 2018:8 innebär inga miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Nämndens yttrande över motion 2018:8 innebär inga administrativa konsekvenser.

Margareta Tufvesson
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Margareta Tufvesson, 2019-02-01

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2018 -02- 13
Dnr LS 2018-0270

MOTION 2018-02-13 2018:8

Motion om förenklad hjälpmedelsprocess och bättre rehabilitering för synskadade

Synen är troligen vårt viktigaste sinne för att skaffa information och orientera oss i omgivningen. Den är av avgörande betydelse för våra möjligheter att kommunicera och delta i det moderna samhället. Den som av någon anledning drabbas av en synnedsättning behöver därför ett väl utvecklat stöd för att kompensera för synförlusten. Därför är det en stor brist att rehabiliteringen för synskadade i Stockholms län, till skillnad från andra delar av hälso- och sjukvården, inte har någon tydlig framtidsplan.

I Sverige finns cirka 120 000 personer med en mer uttalad synnedsättning, minst 30 000 ser inget alls eller har mycket kraftigt nedsatt syn. Det finns olika grader av synnedsättning. Några personer ser skillnad på ljus och mörker. De flesta kan svagt skönja färger och föremål eller ser med starkt begränsat synfält. Andra har svårigheter när det är mörkt eller när det är skarpt solsken. En majoritet, uppskattningsvis 85 procent, är äldre och har användbara synrester. Cirka 15 procent har så pass nedsatt syn att de behöver använda andra sinnen och tekniker för att kompensera för synförlusten. Det kan handla om att läsa punktskrift och talböcker, att använda vit käpp vid förflyttningar eller hantera hjälpmedel med syntetiskt tal i datorn och den smarta mobilen.

Den som får kraftigt nedsatt syn måste hitta nya sätt att klara vardagen: att laga mat, sköta sina kläder, betala räkningar, göra anteckningar och läsa böcker och tidningar. Att kunna förflytta sig på egen hand och orientera sig i olika miljöer är också nödvändigt för att kunna vara aktiv och delta i samhället. Det behövs mycket övningstid och coachning för att kunna träna systematiskt på de nya färdigheter som krävs.

I Stockholms läns landsting kan personer med synnedsättning, via remiss från ögonläkare, få hjälp av en syncentral med att skapa goda förutsättningar för att klara det dagliga livet. Syncentralens uppgift är att ge ökad livskvalitet och självständighet genom habilitering och rehabilitering och andra samverkande insatser. Vid syncentralen finns en rad specialister; optiker, synpedagoger, datapedagoger, psykologer, kuratorer och fysioterapeuter.

Den inledande kontakten med syncentralen är av stor betydelse. Synskadades Riksförbund i Stockholms och Gotlands län vittnar dessvärre om att processen kring olika typer av hjälpmedel för synskadade är onödigt krånglig och behöver ses över. Idag drivs syncentralen av Sodexo AB och där sker analys av behov och förskrivningen av hjälpmedel. Sedan är det en annan aktör, KommSyn, som har hand om hjälpmedelsverksamheten som tillhandahåller hjälpmedel. I ett senare skede så håller syncentralen i inträningen av hjälpmedel och rehabilitering. Brukarna vittnar om att uppdelningen och bristande samverkan mellan dessa aktörer leder till stora oklarheter om vem som har ansvar för vad. Effekterna är krånglig administration, bristande kommunikation och oklar ansvarsfördelning. Det kan ibland ta flera månader att få sitt hjälpmedel på plats, som exempelvis en fungerande datorlösning.

Att vara aktiv på internet och använda e-tjänster har blivit nödvändigt för att vara fullt delaktig i samhället. Detta öppnar nya möjligheter, men kan också skapa stora svårigheter för personer med synnedsättning. Att göra synskadade delaktiga i den tekniska utvecklingen är en av syncentralens stora utmaningar framöver. Processen för att få fungerande datorhjälpmedel måste göras både snabbare och enklare för brukarna. Landstinget behöver utveckla en konkret målbild för hur synrehabiliteringen ska fungera och utvecklas i länet. Idag råder stora oklarheter kring målsättningen för verksamheten enligt ledningen på syncentralen och representanter för Synskadades Riksförbund. Socialdemokraterna skulle vilja se en mer sammanhållen hjälpmedelsprocess där brukarna har en enda och tydlig ingång till rehabiliteringen och där de olika aktörerna på ett bättre sätt samverkar kring brukaren.

Landstinget skulle behöva se över uppdragsbeskrivningarna i syfte att stimulera till mer samverkan och en tydligare process kring hjälpmedel. Rehabiliteringen på syncentralen måste tydligare ställa brukarens önskemål och egna initiativ i centrum.

Även samverkan med andra delar av vården, skolor, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och kommunernas syninstruktörer, behöver fördjupas. Enligt syncentralens personal tar denna typ av kontakter betydligt mer tid idag än tidigare. En god samverkan är en förutsättning för att rehabiliteringen ska lyckas med sitt uppdrag. En viktig fråga är därför hur detta ska beskrivas och värderas i de avtal landstinget i framtiden skriver med syncentralen.

En annan utmaning är att det idag råder brist på synpedagoger och datapedagoger för synskadade. Därför är det av avgörande betydelse att ta vara på och utveckla den kompetens som redan finns på Stockholms Syncentral. Men det kommer också behövas en strategi för att rekrytera de nya, kompetenta specialister som behövs för framtiden.

Med en väl fungerande rehabilitering för synskadade blir det möjligt att leva ett fullvärdigt och aktivt liv. Syncentralen ska bidra till att öppna nya möjligheter för den enskilde. Då kan det som verkade omöjligt bli fullt möjligt. Med tydliga utvecklingsmål och strategier har Stockholms läns landsting goda förutsättningar att skapa en rehabilitering i världsklass.

Med anledning av ovanstående yrkas:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur habilitering och rehabilitering för barn och vuxna med synnedsättning kan stärkas i länet och formulera en tydlig målbild för hur synrehabiliteringen ska fungera.

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan för att klara den framtida kompetensförsörjningen av synpedagoger och datapedagoger i landstinget

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att göra en översyn av uppdragsbeskrivningen för syncentralen och hjälpmedelsverksamheten i syfte att förenkla hjälpmedelsprocessen, samt förbättra samverkan med övriga aktörer som har betydelse för rehabiliteringen.

Stockholm den 13 februari 2018

Dag Larsson (S)

Jens Sjöström (S)

Susanne Lund (S)